

Verschillende berichten omtrent die groei hadden ook koningin Wilhelmina verontrust. Op 1 maart '45 noteerde zij in haar dagaantekeningen als punt dat zij met een der ministers, vermoedelijk de minister van oorlog (dat was toen J. M. de Booy *ad interim*), wilde bespreken:

'Welke afspraken wij moeten maken om in ieder geval baas in eigen huis te zijn en blijven, dus een toestand als in Griekenland te voorkomen. Weten wij genoeg af van de afspraken in dezen van de 3 groten?

Wanneer komt de rode uitbarsting, wat gaan wij daartegen doen, welke reacties zijn te verwachten bij het wèldenkende deel?'¹ -

de koningin hield er blijkbaar rekening mee dat het tot een tweede, wellicht gevaarlijker 'november '18' zou komen. Zij was daar natuurlijk niet zeker van. Voor een onderhoud met Neher die in verband met de wapenstilstandsbesprekingen naar Londen was gekomen, noteerde zij eind april als vraag: 'Zijn com[munisten] van plan te grijpen n[aar] de macht en hun wapenen niet anders in te leveren dan na voldoening aan hun eisen?'²

Er is een enkele aanwijzing dat de koningin (naar wij vermoeden: in de hoop, aldus de CPN ietwat in het gareel te krijgen) in die tijd overwoog, te bevorderen dat de partij vertegenwoordigd zou worden in het eerste na de bevrijding te vormen kabinet. Van der Gaag, die haar in januari '45 bezocht als afgezant van het College van Vertrouwensmannen (meer hierover in het volgende hoofdstuk)³, stelde haar, zo deelde zij ons in '56 mee, de vraag of zij bereid was, communisten in het bedoelde

vroegere fractievoorzitter van de CPN in de Tweede Kamer, Lou de Visser, die in de zomer van '41 door de SD was gearresteerd en in Neuengamme was opgesloten, aldaar nog in leven was (de Visser is na de evacuatie van Neuengamme omgekomen bij de ramp van de 'Cap Arcona' waarop wij in hoofdstuk 15 terugkomen). 'Zoëven', schreef Albarda op 13 februari aan van den Tempel, 'ontving ik van mevr. Sluijser een verontrustende tijding, nl. dat ... onze vriend Lou de Visser springlevend is! Dit maakt (als het waar is) de vooruitzichten niet vrolijker.' (a.v., VIII)

¹ Koningin Wilhelmina: 'Dagaantekening', 1 maart 1945 (archief kab. der koningin). ² A.v., z.d. (eind april 1945). ³ Op verzoek van het partijbestuur van de CPN nam van der Gaag, toen hij naar het bevrijde Zuiden vertrok, ten behoeve van de daar door de communist W. van Exter opgerichte 'Communistische Partij Bevrijd Gebied' nummers van *De Waarheid* en van andere communistische uitgaven mee, o.m. van *Werkend Volk*. 'Bij zijn terugkeer', aldus Reuter, 'gaf van Exter van der Gaag de volgende boodschap mee: 'Wij' (de illegale CPN-leiding) 'moesten er rekening mee houden dat de Groot als deserteur moest worden beschouwd' ... Het bericht werd natuurlijk in de leiding besproken maar uiteindelijk voor kennisgeving aangenomen.